

Л. С. Савчук

аспірант кафедри парламентаризму та політичного менеджменту
Національної академії державного управління при Президентові України

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТІВ МОЛОДІЖНОГО ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ ТА СТАН СПРАВ В УКРАЇНІ

Статтю присвячено дослідженню європейського досвіду становлення ефективних відносин між державою та молоддю. Зокрема, досліджено механізми залучення молоді до прийняття державно-управлінських рішень у нормативно-правових документах Європейської Союзу, визначено місце молодіжного парламентаризму в спільній молодіжній політиці країн-членів ЄС, виокремлено нормативно-правові основи її реалізації, запропоновані рекомендації щодо застосування європейської практики діяльності інститутів молодіжного парламентаризму в Україні.

Ключові слова: *Європейський Союз, молодь, молодіжні організації, молодіжна політика, суспільна активність, політичний процес.*

Постановка проблеми. Благополуччя Української держави у XXI столітті багато в чому буде залежати від здібностей молоді, яка повинна розглядатися в якості головного суб'єкта соціального оновлення, інноваційного ресурсу суспільства, держави та регіону. Відтак головне завдання органів державної влади – створити такі умови на території держави, за яких молоді люди, перш за все талановиті, змогли б отримати можливість для безперешкодного розвитку своїх талантів в інтересах суспільства та держави.

Безумовно, виконання цього завдання має передбачати створення ефективної системи роботи з молодими громадянами та надійного механізму її нормативно-правового забезпечення на всіх рівнях управління – загальнодержавному, регіональному та місцевому.

Нині посилену ювентизацію українського суспільства, тобто процесу, при якому молодь створює суспільство, здійснюючи вплив на нього та на всі інші елементи соціальної системи, дослідники пов'язують з узятим Україною курсом на запровадження європейських стандартів державного управління, в тому числі й щодо участі молодих громадян в управлінні публічними справами, включаючи й розвиток інститутів молодіжного парламентаризму,

організаційні структури якого швидкими темпами створюються на всіх рівнях соціального управління в нашій державі.

Загалом на сьогодні нормативно-правове забезпечення державної політики України, яке тією чи іншою мірою спрямоване на вирішення молодіжних проблем, включає понад 700 законів та близько 800 підзаконних нормативно-правових актів [7, с. 207]. Зокрема, основи залучення молодіжних громадських організацій до прийняття державно-управлінських рішень передбачені в законах України «Про громадські об'єднання», «Про молодіжні та дитячі громадські організації». Проте молодіжний парламентаризм на сьогодні для України все ще залишається явищем малодослідженим та без будь-якого нормативно-правового забезпечення, при цьому молодіжні парламенти в Україні створені та функціонують на регіональному й місцевому рівнях і безпосередньо взаємодіють з органами місцевого самоврядування.

Тож, і передусім, в розрізі європейської інтеграції України актуальним питанням процесу формування молодіжних парламентських структур в нашій державі є відсутність відповідної нормативно-правової бази, яка б регламентувала діяльність інститутів молодіжного парламентаризму. При цьому в її формуванні зацікавлені всі основні суб'єкти політики, що мають

відношення до молоді: органи державної влади та місцевого самоврядування, власне молодіжні організації і т.д. Необхідним є вдосконалення наявного законодавства, що стосується молоді та проведення наукової та громадської експертизи спільної нормативно-правової бази країн-членів Європейського Союзу (далі – ЄС) щодо діяльності інститутів молодіжного парламентаризму, щоб на основі кращих практик розробити належну нормативно-правову основу функціонування інститутів молодіжного парламентаризму в Україні.

Аналіз останніх публікацій за проблематикою та визначення невирішених раніше частин загальної проблеми. Прагнення України інтегруватися до єдиного європейського простору вимагає від неї передусім гармонізувати національне законодавство та систему публічного управління у відповідності до норм та стандартів Європейського Союзу.

Враховуючи глибинні історичні традиції співпраці органів влади з молоддю в Європі, питанням вивчення теорії та практики молодіжної політики значну увагу приділяли такі західноєвропейські дослідники: Д. Галлі, Г. Гаспероні, К. Мантгейм, Р. Томсон, Д. Рош, С. Такер, А. Счізеротто, С. Паугам.

Дослідженню взаємодії органів влади та організацій громадянського суспільства, в тому числі молодіжних, у виробленні та реалізації державної політики присвячені праці українських дослідників В. Бакуменка, В. Бондаренка, Є. Бородіна, І. Грицяка, Ю. Кальниша, М. Логунової, Ю. Сурміна, С. Серьогіна, В. Трощинського, В. Удовиченка, В. Головенька, К. Плоского, Л. Боброва, М. Калінкіна, М. Кербля [4], Д. Маяцького та ін.

Явище молодіжного парламентаризму досліджується сучасними науковцями-практиками Л. Пастуховою [8], Ж. Турмуровим, О. Фурсовим, Г. Лактіоновим.

Проведений автором цієї статті аналіз наявних наукових розробок і нормативно-правової бази Європейського Союзу з питань спільної для країн-учасниць політики по відношенню до молодого покоління показує, що питання залучення молоді до системи публічного управління через інститути молодіжного парламентаризму

є актуальною та багатоаспектною проблемою, проте на сьогодні вона не лише не вивчена комплексно, а й має багато не співпадаючих та часом суперечливих уявлень про явище молодіжного парламентаризму загалом.

Мета та завдання статті. Основною **Метою статті** є дослідження та аналіз спільної для країн-членів ЄС нормативно-правової бази функціонування інститутів молодіжного парламентаризму з метою подальшого застосування наявного досвіду задля закладення надійних нормативно-правових основ участі молодіжного парламентаризму в державотворчих процесах України.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Відправною точкою європейської молодіжної вважають Маастрихтський договір 1993 р., де у ст. 149 п. 2 визначена необхідність сприяння розширенню галузі політики Європейського Союзу щодо включення молоді та «розвитку молодіжного обміну» [11; 4].

На думку ж автора, відправною точкою слід вважати 1992 рік, коли під егідою Ради Європи, Постійною конференцією Конгресу місцевих і регіональних влад Європи було ухвалено Європейську Хартію участі молоді в муніципальному та регіональному житті, в якій сформульовані керівні принципи секторальної молодіжної політики, перераховуються необхідні на регіональному рівні інституціональні молодіжні структури та викладено відповідні рекомендації (наприклад: створювати молодіжні ради з обраних однолітками молодих осіб). Один із головних принципів Хартії полягає в тому, що всі сфери політики повинні мати молодіжну частину: «Участь у житті суспільства і активна громадянська позиція передбачають наявність прав, засобів, простору і можливостей, а де необхідно – і підтримку для участі в процесі ухвалення рішень і впливу на цей процес, а також участі в будь-яких формах діяльності з метою побудови кращого суспільства» [2].

Подальше закріплення спільної молодіжної політики ЄС в нормативно-правовому полі відбулося в 1996 р., коли Радою Європи було прийнято Рекомендацію № 1286, де в ст. 8 участь дітей та молоді у

житті суспільства розглядається як один із шляхів реалізації прав, закладених у Конвенції про права дитини. У Рекомендації міститься заклик до того, щоб «думка дітей враховувалась під час прийняття всіх рішень, що їх стосуються, щоб їм забезпечувалася можливість активно, відповідально та у формі, що відповідає їх можливостям, брати участь у житті суспільства на всіх рівнях – у сім'ї, місцевих громадах, школі та інших закладах, у судових слуханнях та в управлінні країною, а також, щоб вчити дітей бути відповідальними громадянами, заохочувати їх інтерес до суспільного життя та переглядати вікові обмеження про участь молодих людей у виборах» [15; 4].

У 1997 р. Рада Європи ухвалила Рекомендацію 1997 № R(97)3 про участь молоді в розбудові майбутнього громадянського суспільства. У ній міститься заклик до урядів держав-членів Ради розвивати співробітництво між молодіжними організаціями та органами влади на національному, регіональному та місцевому рівнях, заохочувати молодих людей до участі у добродійній суспільній службі, сприяти співпраці між молодими людьми та місцевими та загальнодержавними молодіжними структурами в країнах Центральної та Східної Європи [15; 4; 11].

До 2001 року дії Європейської Комісії в молодіжному полі переважно концентрувались на реалізації певних програм, зокрема таких, як «Молодь для Європи» (створеної у 1988 р.). А в 2001 році, у контексті прийняття молодіжного виміру, державам-членам ЄС запропоновано «Білу Книгу про молодь» (*White Paper on Youth*), озаглавлену як «Новий імпульс для європейської молоді» (*A new impetus for youth*) [15].

В європейських джерелах прийнято вважати, що «Біла книга про молодь» дала поштовх для розвитку загальноєвропейського співробітництва в молодіжній сфері. Її пріоритетом визначено сприяння участі, активної громадянської позиції та волонтерської діяльності молоді, а механізмом розвитку став «метод відкритої координації», що означає визначення загальних цілей і переведення їх в національну площину (оскільки мова йде про

третю сферу політики, де Європейський Союз не має компетенції приймати рішення для держав-членів або навіть спільно з державами-членами ЄС, цей механізм є дуже важливим). І хоча Біла книга не є законодавчим актом, тим не менш її положеннями керуються інститути ЄС та їх приймає Європейська Комісія.

На підставі «Білої книги про молодь» Європейська Рада міністрів в Резолюції від 27 червня 2002 року встановила структуру для європейської кооперації у молодіжній сфері.

Автор, у свою чергу вважає, що розвиток молодіжного парламентаризму на європейському просторі стимулювала саме Європейська хартія про участь молоді в житті муніципальних та регіональних утворень (далі – Хартія), яка в 2003 році була переглянута та значно доповнена, в результаті чого в новій редакції Хартії до наявних розділів «Напрямки політики» та «Організаційна основа участі молоді в місцевому та регіональному житті» додано розділ «Механізми участі молоді». У новому розділі визначено, що для досягнення реальної участі молоді в місцевому та регіональному житті необхідно розвивати такі механізми, як освіта молоді з питань участі, інформування молодих громадян, запровадження інформаційних та комунікаційних технологій, просування молодіжних засобів масової інформації, підтримка молодіжного волонтерського руху, молодіжних організацій та різноманітних ініціатив, залучення молоді до діяльності недержавних інституцій та політичних партій [2, с. 24].

Остання ж глава Хартії присвячена організаційній участі молодих людей у місцевих і регіональних справах, де підкреслюється необхідність наявності «постійних представницьких структур, таких як молодіжні ради, молодіжні парламенти або молодіжний форум. Подібні структури мають «надати молодим людям можливості формулювати пропозиції для місцевих і регіональних властей, сприяти участі молодих людей в інших консультативних органах місцевих і регіональних органів влади» [2, с. 25].

Крім того, Хартія встановлює, що ефективна участь молоді в громадському житті

на місцевому та регіональному рівнях вимагає наявності постійного представника або структури, такої як молодіжна рада, молодіжний парламент або молодіжний форум, яка може формуватися за допомогою виборів, призначення представників молоді, що входять в організацію, і/або на добровільній основі.

Розробники Європейської хартії про участь молоді в житті муніципальних та регіональних утворень не акцентували увагу на відмінностях між молодіжною радою, молодіжним парламентом, молодіжним форумом, назвавши їх механізмами, що дозволяють забезпечити участь молоді в прийнятті рішень, що їх стосуються. Проте документ починає розглядати молодіжний парламентаризм як форму молодіжної участі, закладаючи в це ключове значення.

Український дослідник М. Кербаль у науковому обстеженні «Зарубіжний досвід формування нормативно-правової бази щодо молодіжної політики», слушно зазначає, що європейські політики та інституції послідовно приділяють належну увагу тому, аби участь громадян у житті місцевих громад, розвитку місцевої демократії дедалі зростала. Так, у проекті Конституції Європи, обговорення якої почалося 2003 р. закріплено принцип «демократії участі», «патисипативної демократії», який передбачає відкритість, наявність діалогу владних інститутів з суспільними асоціаціями та громадянським суспільством [4].

У березні 2005 року Європейська Рада ухвалила «Європейський Пакт для молоді» (*European Pact for Youth*) як частину Лісабонської стратегії. У документі пропонується ряд нових ініціатив, спрямованих як на створення більш ефективних механізмів, що поєднують як освіту та зайнятість, так і на поліпшення участі молоді в європейських процесах прийняття рішень [15].

У тому ж 2005 році, Рада ЄС через свою резолюцію закликає до розробки Конструктивного діалогу (*Structured dialogue*) з молоддю. Конструктивний діалог означає, що інститути ЄС і національні уряди обговорюють окремі питання з молодими людьми. Найбільш конкретне наповнення ця ініціатива отримала в 2008 році під назвою «Майбутні виклики для молодих

людей» (чи то «Майбутні завдання для молодих людей»). Для фахівців і полісмейкерів, що мають відношення до молодіжної політики, цей досвід представляє великий інтерес як підготовчий етап обговорення та розробки нової молодіжної стратегії за безпосередньою участю молоді. Слід також розуміти, що до того часу молодіжна політика відносилася до другої групи компетенцій ЄС, тобто рішення приймалися на національному рівні, а вплив ЄС обмежувався доповненням і підтримкою держав-членів Союзу. Ось чому експерти відзначають також важливість «Конструктивного діалогу» на цьому етапі для полегшення оцінки молодіжної політики країн-учасниць. Відбувається процес системної синхронізації, тобто спроби підготувати основу для подальшої передачі молодіжної політики держав-членів зі своєї компетенції у виключну компетенцію ЄС. Усвідомлена передача державами «свого майбутнього» на наднаціональний рівень означала б наступний якісний перехід до формування Єдиної Європи [15; 4; 11].

У подальшому ідеї участі молоді в процесі прийняття рішень, просуванні та підтримці ролі молодіжних організацій у розвитку демократичної участі, доступу молодих людей до процесу прийняття рішень були закріплені в Резолюції про пріоритети молодіжного сектора Ради Європи на 2006–2008 рр.

У листопаді 2006 року Рішенням 1714/2006/ЄС прийнято програму «Молодь в дії» (*Youth in Action*) на період з 2007 по 2013 роки. Метою Програми є зміцнення активної громадянської позиції молоді, розвиток солідарності та сприяння європейському співробітництву в галузі молодіжної політики.

З огляду окресленої мети статті важливим нормативно-правовим актом є «Оновлена рамкова програма європейської співпраці у сфері молодіжної політики» на 2010–2018 рр. (*renewed framework for European cooperation in the youth field, 2010–2018*), в якій закріплено важливі для розвитку інститутів молодіжного парламентаризму завдання: заохочення активної громадянської позиції, соціальної інтеграції та солідарності, розвиток моло-

діжної участі та закладення «компоненту молоді» у суміжні політики [11].

На основі проведеного обстеження автор дійшов висновку, що загалом функціонування інститутів молодіжного парламентаризму в ЄС визначається нормативно-правими актами у сфері молодіжної політики скоріше опосередковано, а безпосередньо регламентує їх діяльність лише Європейська хартія про участь молоді в житті муніципальних та регіональних утворень. Проте такий стан справ можна пояснити позицією, висвітленою в Керівництві з молодіжної політики Ради Європи «Як розробити національну молодіжну стратегію», де зазначається, що «молодіжна політика не обов'язково має бути сформульована в конкретному стратегічному документі (хоча такий підхід, звичайно ж, прийнятніший), а може бути набором встановлених практик чи закладених в ряді різних документів, які – в сукупності – визначають, як уряд вирішує питання, пов'язані з молоддю. Молодіжна політика не повинна бути основою на законодавстві; це багато в чому залежить від національного контексту» [16].

Що безпосередньо стосується нашої держави, то виходячи із узагальненого визначення молодіжного парламентаризму та з урахуванням європейського вибору України, в державі було прийнято ряд нормативно-правових актів, які не лише визначають вектори розвитку держави на найближчі роки, а й закладають основу для розробки (чи удосконалення вже наявної) нормативно-правової бази забезпечення участі інститутів молодіжного парламентаризму в державотворчих процесах України.

По-перше, «Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020»», схвалена Указом Президента України № 5 від 12 січня 2015 р., де серед чотирьох «векторів руху» держави визначено «вектор відповідальності», в якому територіальним громадам гарантується самостійність у вирішенні питань місцевого значення. Окрім того, і, що безпосередньо важливо для розвитку інститутів молодіжного парламентаризму, за вектором відповідальності передбачаються децентралізація, реформа держав-

ного управління та реформа регіональної політики [12].

По-друге, «Стратегія реформи державного управління на 2016–2020 роки», схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474-р, в якій визначено, що система державного управління в Україні не відповідає європейським стандартам належного управління державою. Відтак Стратегія Кабміну спрямована на розв'язання низки проблем (навіть викликів), що стоять перед системою державного управління і, зокрема, в контексті досліджуваної проблеми [13]:

1) *щодо стратегічних засад реформування державного управління:*

– відсутність потужного політичного лідерства та недостатній рівень координації реформування державного управління на політичному рівні;

– недостатня спроможність органів державної влади щодо проведення комплексного реформування державного управління;

2) *щодо державної служби та управління людськими ресурсами:*

– нестача на керівних та інших посадах державної служби висококваліфікованих кадрів, які є важливими для розроблення та проведення національних реформ і здатні долати виклики реформування у різних галузях.

По-третє, «Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» схвалена розпорядженням Кабміну № 333-р від 1 квітня 2014 р. визначає, що на даний час ефективного та швидкого розв'язання потребують такі проблеми [5]:

– неузгодженість місцевої політики щодо соціально-економічного розвитку з реальними інтересами територіальних громад;

– нерозвиненість форм прямого народовладдя, неспроможність членів громад до солідарних дій, спрямованих на захист своїх прав та інтересів, у співпраці з органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади та досягнення спільних цілей розвитку громади.

Проблеми передбачається розв'язати шляхом:

– розмежування повноважень у системі органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади на різних рівнях адміністративно-територіального устрою за принципом субсидіарності;

– максимального залучення населення до прийняття управлінських рішень, сприяння розвитку форм прямого народовладдя;

При цьому створення належних матеріальних, фінансових та організаційних умов та формування кадрового складу для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування власних і делегованих повноважень здійснюється з дотриманням таких принципів:

– максимальне залучення населення до прийняття управлінських рішень з питань місцевого значення та сприяння розвитку форм прямого народовладдя;

– запровадження ефективних механізмів участі громадськості у виробленні органами місцевого самоврядування важливих управлінських рішень, зокрема з питань визначення стратегії розвитку територіальної громади, затвердження статутів територіальних громад, проектів містобудівної документації (генеральних планів розвитку міст, селищ, сіл тощо);

– утворення при органах місцевого самоврядування консультативно-дорадчих органів для проведення консультацій з громадськістю, сприяння проведенню громадської експертизи проектів рішень та прийнятих рішень органів місцевого самоврядування;

– удосконалення процедури утворення органів самоорганізації населення, визначення чіткого порядку надання їм частини повноважень органів місцевого самоврядування, а також надання коштів для здійснення зазначених повноважень, витрачання ними таких коштів, звітування про їх використання.

Окрім того, державним нормативно-правовим актом, що напряду визначає молодіжну політику держави в найближчій перспективі, є «Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2016–2020 роки» [1]. Реалізація Програми має на меті забезпечити:

– спільну та скоординовану діяльність органів виконавчої влади з інститутами

громадянського суспільства: молодіжними та дитячими громадськими організаціями; організаціями, установами та закладами, що працюють із молоддю та волонтерами, за безпосередньою участю молоді;

– застосування кращих досягнень світової та європейської практики формування та реалізації політики в молодіжній сфері.

Тут також варто додати, що у 2016 році між Міністерством молоді та спорту України та Радою Європи відбулося підписання «Рамкової програми співробітництва у сфері молодіжної політики на 2016–2020 роки», яка сприятиме впровадженню європейських норм та стандартів в роботі з молоддю, зокрема і в питанні створення сприятливих умов для участі молодих громадян у житті суспільства та держави, а також посиленні ролі молодіжних організацій у просуванні належного управління [14].

Беручи до уваги, що молодіжний парламентаризм у широкому значенні – це «система представництва прав та законних інтересів молоді, що основана на створенні та функціонуванні при органах державної влади чи у встановленому ними порядку спеціальної громадської консультативно-дорадчої структури молоді – молодіжного парламенту» [8, с. 15], з наведених вище положень стратегічних на сьогодні для нашої держави нормативно-правових актів бачимо прямі передумови формування нормативно-правового «ліфту» участі інститутів молодіжного парламентаризму в процесі прийняття державно-управлінських рішень, що є частиною молодіжної політики держави.

І хоча на сьогодні явище молодіжного парламентаризму в Україні все ще залишається законодавчо незакріпленим, проте спроби активізувати діяльність інститутів молодіжного парламентаризму в нашій державі неодноразово сприймалися як державними установами, так і громадськими об'єднаннями за підтримки міжнародних організацій.

Зокрема, 18 липня 2003 року народними депутатами України О. Петровим, К. Самойликом та Ю. Павленком вносився до розгляду Верховною Радою України Проект Постанови «Про Молодіжний парламент України», який розроблявся з

урахуванням кращих європейських практик та визначав молодіжний парламент як форму представництва молоді та консультативно-дорадчий орган, який мав функціонувати на громадських засадах при Верховній Раді України з метою сприяння у виробленні, здійсненні та оцінці державної політики з питань, які стосуються молоді, з урахуванням поглядів та соціальних інтересів молодих громадян [9].

Ще одним прецедентом функціонування інституту молодіжного парламентаризму загальнодержавного рівня можна вважати утворену 2012 року Кабінетом Міністрів України Молодіжну раду (нині ліквідовану). Створена структура постановою Кабміну визначалася як тимчасовий консультативно-дорадчий орган Кабінету Міністрів України та керувалася у своїй діяльності Конституцією та законами України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України [10].

Оскільки розвиток молодіжного парламентаризму безпосередньо залежить від ступеня підготовленості її молодих громадян, 2012 року в Україні відбувся тренінг на тему «Залучення молоді до процесів розвитку молодіжного парламентаризму, інтеграція українських молодіжних організацій до відповідних європейських і світових структур», у 2014 році – Всеукраїнський молодіжний форум «Молодь без кордонів» із секцією «Молодіжний парламентаризм: перспективи розвитку», а з 2015 року за ініціативи громадської організації «Ліга інтернів» (заснованої випускниками «Програми стажування у Верховній Раді України та центральних органах виконавчої влади») спільно з Програмою USAID «РАДА: підзвітність, відповідальність, демократичність», проводяться інтелектуальні ігри-моделювання «Ліга молодих парламентаріїв» [3].

Попри це, ідея створення єдиного незалежного дорадчо-консультативного органу при парламенті України, який об'єднував усі структури молодіжного парламентаризму при органах державної влади та місцевого самоврядування та куди б входили представники активної молоді всіх регіонів країни, як і раніше, залишається предметом політичної дискусії без належного нормативно-право-

вого закріплення. При цьому зрозуміло, що ефективне функціонування управлінського механізму в демократичній державі обов'язково має передбачати рівноцінну та рівноправну участь всіх категорій громадян у державотворчих процесах. Це безпосередньо стосується й участі інститутів молодіжного парламентаризму в процесі побудови в Україні відкритого, розвиненого демократичного суспільства та вдосконалення системи публічного управління в інтересах громадян.

Автор глибоко переконаний, що сучасна українська молодь представляє собою рушійну силу на підтримку змін, а молоді люди утверджують себе в якості самостійних суб'єктів, що володіють власним потужним голосом на арені суспільно-політичної діяльності сучасної Української держави. Тому Україна має посилити свої зобов'язання щодо розв'язання проблем, які стоять перед молоддю, особливо в контексті Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Усе це, у свою чергу, створює міцний фундамент для постійного аналізу проведення реформ, спрямованих на приведення законодавства та політики України з питань молоді у відповідність до міжнародних та європейських стандартів.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. За результатами аналізу наявної європейської нормативно-правової бази автор дійшов висновку, що загалом функціонування інститутів молодіжного парламентаризму в ЄС визначається нормативно-правовими актами у сфері молодіжної політики скоріше опосередковано, а безпосередньо регламентує їх діяльність лише Європейська хартія про участь молоді в житті муніципальних та регіональних утворень.

Автор статті виступає за нормативне закріплення молодіжного парламентаризму в структурі громадянського суспільства в Україні, оскільки молодіжний парламентаризм все ж таки є самостійним суб'єктом громадянського суспільства (що розвивається по своїй траєкторії), і тому закріплення молодіжного парламентаризму в нормативно-правовому полі дозволить посилити ефективність роботи молодіжних парламентських структур у частині реалізації їх функцій із представництва ін-

тересів молоді (про що свідчить європейський досвід функціонування інститутів молодіжного парламентаризму) на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

По-третє, дослідник наполягає на необхідності подальшої поглибленої наукової та громадської експертизи нормативно-правової бази розвинених демократичних країн, в яких успішно функціонують інститути молодіжного парламентаризму, особливо Сполучених Штатів Америки, де на початку ХХ століття зародилося явище молодіжного парламентаризму, та найкращого досвіду провідних держав-членів ЄС задля закладення надійного нормативно-правового фундаменту забезпечення участі інститутів молодіжного парламентаризму в державотворчих процесах України.

Список використаної літератури:

1. Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2016-2020 роки. – [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/148-2016-%D0%BF>.
2. Європейська хартія участі молоді в громадському житті на місцевому і регіональному рівні (21 травня 2003 р.) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : http://eucharter.pedagog.org.ua/file/charter/eu_charter_ukr.pdf.
3. Завершено конкурс на участь у моделюванні роботи Верховної Ради України «Ліга молодих парламентарів». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://www.interns.org.ua/content/zaversheno-konkurs-na-uchastu-modelyuvanni-roboty-verhovnoyi-rady-ukrayiny-liga-molodyh>.
4. Кербаль М. Зарубіжний досвід формування нормативно-правової бази щодо молодіжної політики / М. Кербаль. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/ukrpolituk/3/15.pdf>.
5. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%d1%80/paran8?nreg=333-2014-%f0&find=1&text=%ec%ee%eb%ee%e4&x=9&y=10#n8>.
6. Можливості для молоді. Молодіжна консультативна група ООН в Україні [Електронний ресурс] // Представництво ООН в Україні. – Режим доступу до ресурсу : <http://www.un.org.ua/ua/informatsiinyi-tsentr/oon-ta-molod/3665-ynuap>.
7. Молодь та молодіжна політика в Україні: соціально-демографічні аспекти / За ред. Е.М. Лібанової. – К. : Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2010. – 248 с.
8. Пастухова Л.С. Молодежный парламентаризм как фактор развития гражданского общества : дис. канд. полит. наук : специальность 23.00.02 / Л.С. Пастухова. – Москва, 2007. – 216 с.
9. Проект Постанови Верховної Ради України «Про Молодіжний парламент України» від 18.07.2003. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=15620&pf35401=38826>.
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 20 червня 2012 р. № 673 «Про утворення Молодіжної ради» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/673-2012-%d0%bf>.
11. Половинець А.М. Інституційно-правові засади залучення молоді до участі в прийнятті рішень у Європейському Союзі / А.М. Половинець // Економіка та держава. – 2012. – № 8. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : http://www.economy.in.ua/pdf/8_2012/39.pdf.
12. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
13. Стратегія реформування державного управління України на 2016–2020 роки. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-%D1%80/page?text=%EC%EE%EB%EE%E4>.
14. Рамкова програма співробітництва між Міністерством молоді та спорту України та Радою Європи у сфері молодіжної політики на 2016–2020 роки. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : http://www.dsmsu.gov.ua/media/2015/02/23/41/ramkova_programa_.pdf.
15. Gap analysis of Ukrainian youth legislation in relation to recommendations of the EU-Ukraine Association Agreement and other relevant EU policies / [Electronic resource] // United Nations Development

Programme. – 2015. – P. 82. – Access to resources : http://pjp-eu.coe.int/documents/1017981/8998199/Youth+report+2015_Book_ENG.pdf/2ff2ff38-2e5a-4460-97ae-426163a1da34.

16. How to develop a national youth strategy [Electronic resource] // Council of Europe. – 2009. – Access to resources : <https://book.coe.int/eur/en/youth-other-publications/4226-youth-policy-manual-how-to-develop-a-national-youth-strategy.html>.

Савчук Л. С. Нормативно-правовое обеспечение функционирования института молодежного парламентаризма в Европейском Союзе и положение дел в Украине

Статья посвящена исследованию европейского опыта становления эффективных отношений между государством и молодежью. В частности, исследованы механизмы привлечения молодежи к принятию государственно-управленческих решений в нормативно-правовых документах Европейской Союзе, определено место молодежного парламентаризма в совместной молодежной политике стран-членов ЕС, выделены нормативно-правовые основы ее реализации, предложены рекомендации по применению европейской практики деятельности институтов молодежного парламентаризма в Украине.

Ключевые слова: Европейский Союз, молодежь, молодежные организации, молодежная политика, общественная активность, политический процесс, молодежный парламентаризм, государственное управление.

Savchuk L. Regulatory support for youth parliamentarism institutes functioning in the European Union, and developments in Ukraine

The article is devoted to the study of European experience in establishing productive relations between the state and the youth. In particular, the mechanisms of involving young people in the process of making state-management decisions in the regulatory acts of the European Union have been explored, the place of youth parliamentarism in the common youth policy of the EU member states has been defined, the legal and regulatory bases of its implementation have been identified and recommendations on the application of European practice of youth parliamentarism institutes in Ukraine have been given.

Key words: European Union, young people, youth organizations, youth policy, social activity, youth parliamentarism, public administration.